

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XXII. Monita Pastori sacro in administrando Pœnitentiæ Sacramento
observanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

CAPUT XXII.

*Monita Pastori Sacro in
administrando Pœnitentiæ Sa-
cramento observanda.*

Pœnitentiæ Sacramentum in se tanquam quinta Cœli, ut dicunt, essentia complectitur, quidquid boni alia ferè habent Sacramenta: est enim Sacramentum Vivorum perinde ac mortuorum: Vivorum quidem, in quantum auget Gratiam DEI permanentem, in ijs, qui eam possident: Mortuorum verò, in quantum Gratia vitam ijs reddit, qui perdidit. Hæc causa ejus administratio plura etiam videtur postulare monita ac documenta, Pastori sacro suggerenda; eo præcipuè ex capite, quia sicut nullum aliud ex Sacris Ecclesiæ Mysterijs plus opera propriæ ac conatus exigit ab eo, qui accipit, sic nullum est, quod tam multum postulet ab eo, qui administrat. Quia tamen jam aliàs gemino libello, quantum mea facultas permittebat, complexus sum ea, quæ & Pœnitenti, & Sacerdoti Pœnitentem audienti observanda sunt, res pœcere videtur, ut illos ad libellos Lectorem remittam, ne iste plus mole, quam opera pretio excrescat. Hic solum paucis indicabo; ut Parochus rectè & ad amissim Sacramentum hoc Pœnitentiæ administret, perutile futurum, si sibi persuadeat, se uno hoc in opere jungere simul opera omnia miserationis, quæ spiritualia di-

cimus. Hæc autem minutim omnia persequi, non posset non esse molestum; unde ad tria præcipua revocabo omnia, quæ sunt, ut S. Thomas enumerat: *Docere ignorantem, corrigere peccantem, portare onerosos & graves* (a).

I.

A primo ordiendo, duplex esse solet Pœnitentis Ignorantia: prior Veritatum, quas oportet credere; altera Veritatum, juxta quas oportet vivere. Venient igitur primò ad Pastoris pedes aliqui, Mysteriorum Fidei tam rudes, ut vix, ac ne vix quidem appellare eos liceat nomenclaturâ Filiorum lucis, tam ceteroquin propriâ Christianorum. *Ut Filij lucis ambulate* (b). Toti sunt nox ac tenebræ. Si portò hæc inscientia fuerit geminorum illorum Mysteriorum Fidei, quæ cardinum instar sunt, in quibus tota Religionis Catholice machina volvitur, Trinitatis inquam atque Incarnationis, miseror planè sortem Pastoris. Alterutrum enim ipsi faciendum, ut vel tunc confestim hæc talè Mysteria doceat, quantum res postulat; vel si id per tempus fieri nequeat, aliàs redire jubeat ad nozarum veniam accipiendam, ubi priùs opportunè edoctus fuerit, quæ scire ipsum necesse est.

Cùm enim duo hæc Mysteria, juxta communiorem veriorèmq; Doctorum sententiam, fide explicita tenenda sint, ita ut salus æterna obtingere possit planè nemini illa quomodocunque ignorant, consequens est illis non cognitis Pœnitenti remitti peccata non posse.

Ubi autem Ignorantia tam crassa non fuerit, sed solum aliorum Mysteriorum, ad quæ scienda Christiani præcepto tenentur, Pastoris officium non exigit, ut tum ipsum instituat; curandum tamen, ut de negligentia se accuset, quâ discere illa, cum posset, neglexit, utque promittat, se aut Institutionem rudium in rebus divinis accessurum, aut aliud serium & efficax suæ inscientiæ curandæ medium adhibiturum.

Rariùs tam densa nox animos occupat. Crebrò tamen venient ad Pastorem alij, qui funesta caligine laborent inscientiæ eorum, quæ ad ipsam Confessionem ritè peragendam necessaria sunt. Sunt non pauci, qui ignorent, quem dolorem Sacramentum hoc postulet; qui nesciant causas, quæ illum excitent; modum, quo illo uti debeant: nesciant opus esse decreto vitam emendandi, quàm fieri possit, firmissimo, aut si hoc sciunt, non multum in eo eliciendo laborant, perinde ac si totum Pœnitentis opus solis labris perageretur. Multo minùs penetrant alij perspicuntque gravitatem peccati, quod tamen biberunt ut aquam; aut summum Servatoris nostri beneficium, qui nobis tam promptam paratamque nullo non tempore voluit esse peccatorum veniam: Alij non attendunt, injurias DEO à se illatas, pœnalibus deinceps operibus esse compensandas: non cogitant, quibus medijs tueri se possint, ne relabantur; quibus artibus vitare, aut superare Orci illecebras ac tentamenta; quibus modis emendare pravas assuetudines; atque ita de pluri-

bus alijs, quæ tam sunt necessaria ad Pœnitentiam Christianam, ut sine his Confessio evadat remedium lentum, & tantum potens ad leniendos, non autem persanandos animi morbos. Harum proinde rerum cognitione oportet imbuere mentem eorum, quos vocat Pastor, ut nebulam tam spissam dissipet; & quia ad hunc finem breve nimis est tempus, quo in Sacro Tribunali cum ignorantibus hisce agit, sæpe pro concisione hujus generis argumenta tradenda sunt; atque ita pluribus icibus dociles isti trunci formandi, qui parum vix aliquid de informi sua ruditate mittunt. Sed qua tandem ratione elaborabit, ac perficiet eos Parochus, nisi hanc ipse artem egregiè priùs calleat? eam autem ut calleat, non solum Theologis, qui de Moribus tractant docere debet, quomodo solvenda sint, que in confessionibus excipiendis occurrunt dubia, sed multo magis ex libris Alecticis haurire debet documenta, Sanctorum, ut cuilibet vitio ac peccato idonea possit remedia præscribere: id quod erit doctrinæ adjungere consilium: *Absurdum est saluti Doctorum, atque Antistitem salutis præcepta nescire.* Et tamen inepta hæc curatio ratio pro! quàm vitio nostro jam reddita est familiaris? Audiuntur quotidie, & absolvuntur se accusantes, quin aliquid in id impendatur cura, ut hi malis suis impostetum prospiciant. Quid autem hoc est aliud, quàm ulcus lecare, nec obligare tamen, id prætexendo, quod nesciat, qui curandum agrum suscepit, quibus

dem mediis & emplastris certo, & non veluti casu, per sanare illum possit? Sed quæ tandem hæc est eius excusatio, qui se Medicum profitetur? Imperitia culpa adnumeratur, in eo qui nescit, cum scire deberet. (c) Hinc mirum non est, si tam aperte denuntient Sacri Canonis Pastoribus Populorum, nunquam futurum, ut satis abhorreant ab ignorantia, nisi ab illa ut peste abhorreant, *Elaborandum itaque est Sacerdotibus ut ignorantiam à se, quasi pestem quamdam, abijciant.* (d) Ignorantia popularium ipsis nocet, ac propterea febri similis est, licet maligna & lethali; Sacerdotum autem infecta & ipsis, & aliis detrimentosa est, & hinc Pests appellatur.

II.

Pars altera est, corrigere & monere Poenitentem. Asserunt Leges, tribus verbis posse aliquem Hæredem institui. (e) Hoc si uspiam, in caelesti sanè hæreditate est verissimum. Non semel tribus verbis admonitionis tempestivæ & inavis, Anima jam diu aberrans in semitam reducitur. Et tamen non sunt, qui tria hæc verba aptè proferant. Quidam corrigere alios verentur, ne eorum damnando facta simul sua condemnent. Nullus sacrorum librorum meminit, Cainum ob Abelis eadem ab Adamo unquam increpitum; quomodo enim fratris unius parricidium exprobrare ille poterat, qui peccato suo parricida fuerat tot filiorum, quam multos Pater totius humani generis numerat? Sic quomodo inveheretur in aliquod

fecunda libidinis peccatum, ab homine profano admissum, Sacerdos, qui tanto ipse in eiusmodi miseriis pronior est? *Quæ libertate Praeses Ecclesie corrigere peccantem potest, cum tacitus sibi ipse respondeat, eadem admisisse, qua corripit?*

— Magnopere tamen cavendum, ne ad alterum quis extremum declinet, acerbè reprehendendo, & præcipuè exclamando altiùs & toto vultu iram præferendo; quod foret peccatum multo gravius in reverentiam Sacramenti sigillo debitam. Aqua grandine mista, etsi cælo delabatur, diu tamen in cisterna servari non potest, sed confestim putrescit. *Asperitatis nimia increpatio nec correptionem recipit, ne salutem.* (g) Congit non semel, unum aliquem nimia severitate & nullâ prudentiâ interconfitendum correctum, multis dein annis confessione superfedere, & abhorere ab omni Medico, quamlibet perito & prudente, eius imperiti & crudi causâ, in quem inciderat. Confessionem S. Augustinus ita descripsit: *Confessio est, per quam morbus latens spe veniæ aperitur.* Si proinde Poenitenti tam acerbè increpando omnis spes ac fiducia veniæ tollatur, quid tandem erit, quod ad noxas aperiendas impellere illâ possit? Ut igitur hac in re prudenter quis se gerat, & temporis, & personarum rationem habeat oportet. Temporis quidem, non reprehendendo quemquam, nisi cum sui accusationem omnem finiverit. *Concocta movere oportet, non cruda.* Personarum verò: quia aliter vites tonentur, aliter duræ jam ac nodis asperæ ligantur

ligandæ

liganda sunt. Cum juvenibus utendum mansuetudine summa, dum corriguntur; uti & cum ijs, qui indole sunt timidiore & verecunda. Quicumque de deditioe appellati statim se dedunt, & quidem ad arbitrium appellantis, vel ab hostibus benignè habentur. Et ratio sinat, ut à sacro Arbitro habeantur inhumaniter? Imò cum hic adverterit se audiri cum animi modestia & demissione, correctionem tempori in solacium mutet. Plus ruboris incutere, quem jam pudet, perinde foret, ac illi extrahere sanguinem, qui viribus exhaustus animo linqvitur. *Qui Paenitet, non est dicendus Peccator.* (k) Cum ijs igitur tantum agendum severius, qui tam protracta fronte sunt, ut videantur peccatum triumphali velut in curru advehere, cum illud Sacerdoti aperiunt. His ruborem largè excutere, est eos magnam partem sanare, docendo peccatum non parvi facere; maxime quod longà assuetudine inveteratum est, quod ceteròquin eò hominem adducit, ut vires propè omnes adimat ad abstinendum ab ipso: quæ tamen virium imbecillitas citra noxam non est, quia propria voluntate accersita. *Quod diu nolimus, posse desinimus.* (l) Sic ut illa via quæ initio vicino tantum patebant, paulatim evadant via publica, quas absque tumultu claudere jam nulli liceat. Cura d. m. magnos erant miseri isti probe intelligant, quam malo loco eorum res sint; & ferro utendum, ubi unguenta non proficiunt; sic tamen, ut omnia dicta esse advertant animo potius eorum fortem miserante, quam

indignatione commoto. *Quid in peccatis severius castigari necesse est, non videntis plestatur animo, sed modestia* (m) Hæc sanandi, non fecendi voluntas facit, ut Correctio non tantum sit Justitia, sed & Misericordie opus sit.

III.

Tandem etiam molestia & fastidia quæ affert Paenitens, toleranda sunt, quo vix aliud in auscultandis his solet esse difficultus. Quamquam in molestia nihil hoc in ministerio est vult, planè se illi ineptum ostendit. Nemo unquam multum mellis ex alvea colliget, qui Apum aculeos formidat. Multo autem magis abs re esset, non temere solum ejusmodi molestias, sed etiam intolerantiam signis prodere, assidendo cum vasica, aut flabello refrigerando, oliscando, motorquendo se; identidem tabaco pulveres naribus ingerendo, sedendo inopportune Paenitentem, tandem abrumperè, interpellando, etiam cum res non postulat. Qui sic reos ipsorum audit, non ad aperienda; sed etiam peccata invitat. Attendant igitur ibi; qui enim stolidè gregem militiam agit, si hic in latronum castris incidat, ad damni reparationem veniat. Si enim reus iste fugere compellitur, si crilegio se obstringat aut recedat, quod admiserat, aut abrumpendo, aut excusando, quod addendum foret, dumque erat, ad quem alium, quam ad eundem, pertinebit de eo rationem reddere? Hic enim est, qui hæc agendi ratione cum impulit, ut male dicitur

SEGNE
Conciones
Instruere
Poenitent
Confessari
Parochi

plus se quam unquam mali Dæmonis potestati permitteret. Eadem tolerantia utendum in audiendis aliquibus parùm paratis (etsi satis appareat, eos tandem suis adhuc innexos vinculis dimittendos) ut palam fiat, necessitate, non cædō abolitionem negari. Repulsa eiusmodi telum est fortissimum ad complures terrendos: cavendum proinde, ne ante tempus ostensa vim ferendi amittat, instar teli suo mucrone destituti. Quin ne semper quidem hoc telo mox utendum est, sed promere tantum oportet. Primò differenda est tantisper noxarum condonatio, mediis aliquibus Pœnitenti suggestis, quibus rectius sese pareat; subinde cum ista nihil profecerint, neganda erit. Nimia illa & inflexibilis festinatio, quâ nonnulli ad prima verba prolata repellunt reos, non rite paratos, vix unquam cessit feliciter. Conandum potius, ut se parent, remittendo nunc fides, nunc tendendo, donec quem quis optat tonum edant, non autem mox illas rumpendo.

Ad Parochi tamen prudentiam non pertinet, aures præbere Peccatoribus quibusdam publicis, à quibus vix quidquam expectari possit. Horum (ut alias monui) catalogus Episcopo dandus est: cum enim suâ Parochus autoritate emendare non possit offendicula, quæ præbent, necesse est ut Episcopus interponat suam. Sed quomodo interponet, quomodo providebit malis, quæ timentur, si illa ignoret? aut quomodo potest non ignorare, si Parochus non indicet; imò subinde etiam interrogatus
R. P. Segneri Institutio Parochi.

celet, & torqueretur, perinde ac si non in ipsum quoque; ut Canem mutum, furis peccatum redundet? scio etiam ad quemlibet ex subditis pertinere, manifestare eiusmodi exempla in publicum noxia: plerique tamen illorum non tenentur ad hoc nisi ex caritate, quæ varias exceptiones patitur; Parochus verò tenetur vi sui muneris. Si proinde in hoc adimplendo Parochus fidem suam probare Præsuli velit (& quidni probet?) caveat, ne sibi, maxime sub Paschales ferias, à quoquam eorum imponi sinat, qui fide malâ ad Pastoris sui pedes se volet abicere, non ut ab eo, tanquam Medico, curetur à morbo suo, contagione noxio, sed quia ipsum metuit accusatorem. Audire hos se accusantes esset sibi linguam ligare, ubi quam maxime oportet eam habere promptam & expeditam, quin quisquam eorum causari possit, suis se armis, & suo ex armamentario promptis petitur: suâ inquam confessione Parochum ad accusandum esse abusum. Dicat igitur sine ambagibus, fas sibi non esse, utrique servire foro, interno & externo. Ubi constiterit, externo nihil porro cum ipsis esse negotii, tum enim vero redeant, promptè in foro etiam interno audiendi, & omnis sui voti damnandi. Sic benigne dimissi videant miseri, quod etsi Pastor vicem eorum doleat, ut homines sunt, nunquam tamen passurus sit, ut vivant tanquam Peccatores. Hoc ni fiat, quis tandem suos juvandi in Parocho ardet? *Duo ista nomina (cum dicimus Homo Pescator) non nique frustra dicuntur.*

cuntur. *Quia Peccator est, corripo; quia Homo est, misere.* (o) Quamquam (non enim omitrenda sunt quæ sequuntur) *non liberabis hominem, nisi eum persecutus fueris Peccatorem*, sic scripsit S. Augustinus.

Sed finis sit horum monitorum: sic enim exposita, ut res exigit, hic locum non habent; paucis autem indicata potius quàm explicata, ad scopum fortassis non faciunt. Aliud igitur fieri nequit, quàm ut partibus boni Confessarii pernoscentis lectorem ad geminos remittam libellos, quorum jam ante memini. Ibi legere erit exposita pluribus monita hanc in rem utilia, quæ hic velut aliud agens attingi, cum aliis quæ brevitatis studio ne attingi quidem.

(a) S. Tb. 2. q. 32. ar. 2. (b) Eph. 5. 4. (c) l. Imperitia ff. de Reg. iur. (d) Dist. 37. q. 1. ad S. ut itaque. (e) l. Qui testatur. S. Qui no- que. ff. de Hæred. Insti. (f) Dist. 25. c. Primum. (g) Dist. 45. c. Cum Beatus. (h) S. Aug. de vera & falsa Pen. c. 10. (i) Aphor. l. 7. 22. (k) 22. q. 1. c. Quod autem. (l) Sen. Ep. 55. (m) Dist. 82. c. Quia aliquanti. Dist. 86. q. odio. (n) l. Quamvis ff. ad leg. Aquil. (o) 23. q. 4. c. Duo ista.

CAPUT XXIII.

Quomodo Pastor conferre aliquid possit ad illa tria Sacramenta, quorum minister non est?

DUOBUS modis aliquid Genii cælestes ad Manna illud in solitudine contulerunt; labore, & apparatu: labo-

re quidem, suis illud manibus in- formando; apparatu, non deplendo illud ante, quàm prima candida manus solum operuisset, byssine infans in tellure strata. Cognet Pastorem quisque, eo se Beatorum è numero Geniorum, aut saltem esse contentum. Parte una conficere debet hoc manna cælestis Sacramentorum (hoc autem in his quatuor, quorum Parochus Minister est) parte altera conferre debet operam, ad apparatus præparandum contingere solet in his, quorum minister quidem non est, ad iuvantiam la, dum præparat suscipientem, ut dignè recipiat. De primis jam egimus. De reliquis differendum est, quæ ut jam indicatum est, sunt Confirmatio, & Matrimonium.

I.

Non est fortassis aliud inter Sacramenta, pro quo tam turpiter ingrati sint Christiani, quàm Confirmatio; dum non solum non agnoscitur esse beneficium, quale re vera est, sed et quidem cognoscitur. Illacrymatus est Solyman Christus Servator, propter quod cæca non agnoverit bonum in collatum: *Flevit super illam dicens, quia si cognovisses & tu!* (a) Nec mirum hodie plorandum est; imò gemunt sunt lacrymæ: plorandum, quia non cognoscuntur tam excellentia Dei dona; plorandum, quia nemo laborat, ut hæc dona cognoscantur. Cerrim est Confirmationem omnibus hominibus bicultatibus robur conferre; Rationabili, Irascibili, Concupiscibili, & tantum quidem.